Ч. 147. Чернівці, пятниця дня 10. (23.) грудня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертае ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтовоі.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Росия у 1904 роцї.

(Допись з України).

Щоб розібрати, що діялось у российській державі у 1904 роцї, треба нагадати собі де-що з того, що робило ся у їй за послїдних 120 років. Через се пригадаю те, що може відомо вже кожному читачеви. Коли ще сидів на российському царському престолї Олександер III., то він, заколиханий мріями Побідоносцева про силу і велич самодержавного царства, напружував усі сили, щоб доконати крамолу і знищити вільний дух, що віяв з деяких уставів Олександра II., але підтримуючи самодержавіє, бюрократию і духовеньство супротив селян, він відвернув їх від царського престола своїми „реформами“. Із сих реформ найважнїйші:

1. Він знищив земську автономічну установу Ол. II. і вигнав із земств селян (а заразом і попів),

2. Він, щоб пригнобити селян, вигадав земських начальників і віддав їм опіку над селянами,

3. Він вигадав ворожий для селян закон об охотї, за що й прозвали вони його заячим царем, бо, мовляли, цар душче клопочеть ся зайцями а нїж людьми.

Сї три більші закони і деякі дрібнїйші установи зробили велике діло і вони відкрили очі селянам на справдїшну щирість царату до людий і круто змінили весь селянський сьвітогляд. Коли-б хто за царя Ол. II. пішов в село і сказав декілька зневажливих слів про царя, то напевно був би добре збитий, потому звязаний і через кілька годин був би в руках царських посїпак, а тепер селяни самі відшукують ворожі цареви проклямациї і старанно ховають їх.

На кінци царюваня Олекс. III., уся Росія подїлила ся на 2 повні табори хоч і нерівні, у одному великі пани, великі дукарі, найвищі достойники, як духові так і військові і світські, у другому майже все низше, що могло сяк так думати.

Перший на словах підтримував самодержавє, а справдї більше вменьшав волю самодержавя нїж усяка конституция, але за те сей табор мав міцний вплив на все полїтичне житє Росиї.

По смерти Олександра III. сподївали ся деякоі полекші, а консервативний табор напружив усї свої сили і після недовгого хитаня, цар Микола II. у повнї піддав ся йому, і всїм мислячим людям у российскому царстві стало ще важче нїж було. Але правляча у Росиї олїґархія вміючи дуже добре поводитись на двірських інтриґах, нїчого не тямила на державних справах. Між тим другий табор повів борбу у 2-х напрямах. У першому перед вели земства (а хоч швидче деякі земські діячі.), у другому революцийні товпи. Опозицийний рух все ширивсь і ширивсь і занявсь сим рухом уряд российський, (все один олїґархічний табор) і здумав завернути голову усїм опозицийникам старим способом полїтичноі авантури.

Ще два з половиною років назад задумав российский уряд вести війну з ким-би то не було, аби тільки навернути гадки суспільности з внутрішних обставин на заграничні. Де-б же можна почати війну? Воювати з тридержавним союзом було річию дуже важливою і навіть для российських бистроумних урядовцїв здавалось дїлом небезпечним. Зіставалась, виходить, тільки війна на ближньому, або на дальному сходї. Зразу здаеть ся було між урядовцями більше таких, що хотїли-б воювати з Турками, а не з Японцями. Не знаю, чи се правда, але менї казано, що попеpед македонського повстаня, (повстане се розуміесь дїло рук российських полїтиків) Росия мала переговори з иньшими державами, щоб подїлити Туреччину. Кажуть, мовби то в кінцї кінцїв пять держав погодились між собою, як подїлити ведмежу шкуру, чи то Туреччину. Найбільше вигадувала Росия, але не зле виходили иньші: По сьому договору кажуть, що Австрия мала б дістати Македонїю по устя Марицї і в додаток троаду себ-то Чіпак-Кале (Дарданелї) і Баликісер. Південну Малу Азию себ-то віляети Ізмір, Айдін, Кенія і Адану мала-б дістати Германїя, північну Малу Азию і Арменїю діставала Росия, при чому її земля мала-б в одному містї доходити до Середземного моря, бо порт Скендерун (Александрія) діставав би ся їй; в Европі вона брала Царгород з ближнїми містами від Сизополя до Родосто. У Европі землї австрийські і российські розділяли ся болгарськими землями, до котрих належали-б Адріянополь і Ґаліполї. Франция дістала-б Сирию і Палестину, Італїя Тріполї і частину Альбанії, а більша часть Албанії творила-б самостійне князївство під протекторатами Італії та Австриї. Греки получили-б Крету і деякі иньші острови, Сербія і Чорногора деякі маленькі шматочки, а Анґлїя Египет. Босфор був би в повнї в руках Росиї так що нїчиїх военних кораблїв не пускано-б у Чорне море, а у Дарданелї подїлені між Болгарию та Австрию мали-б вільний пропуск кораблї всього сьвіта. Виходило-б, що Росия мала ключ від Чорного моря у своїх руках і вільний пропуск через Дарданелї для своїх кораблїв, до того Росия мала б ще і досить гарний порт на Середземному морю. Султанови оставляли на якийсь час Баґдад і Арабію. На певне на тому подїлові виходили не зле і Ґерманїя і Австрия і Росия. Війна не могла-б бути дуже тяжка, бо при своїх порядках Туреччина не могла-б добре оперти ся силам самої Росиї, а між спільниками подїлу навіть Болгария мае досить добре військо. Для внутрішних справ сим способом российський уряд напевне вигравав якийсь час на спокою, бо більшість суспільности була-б заколихана славою здобутя Царогороду; саме здобутє доказувало-б про зручність і великий вплив самодержавного уряду, а на просторих і добрих землях північноі Малої Азиї був би великий обшир для кольонїзациї незадоволених мужиків. Але щось, чого власне я добре не знаю, перепинило пишні заміри российського уряду. Кажуть буцїм-то Анґлїя не була задоволена сею всею комбінациею, бо їй давали тільки те, що й так було вже у її руках і її зручні полїтики повели вмілі інтриґи і в Петербурзї і в Токіо а навіть в Копенгаґенї. Чи се правда, чи мо-

Володимир Винниченко.

Контрасти.

(Нарис.)

(Дальше).

Хлопець, перехиливши високо коробку, відхилив голову назад і жадно смокче з коробки масло, яке змішуеть ся з кровю й капае йому на сорочку.

— Панове! — раптом чуе вона зтурбований голос Катї, — буря буде. Дивіть ся, хмара... до дому треба!

Гликерія озираеть ся. Той ріг хмари, що перше тільки ледве стирчав зза краевиду, тепер розріс ся, розсунув ся і чорно, грізно так суне за сонцем, мов бажаючи дігнати його і заховати в своїх суворих обіймах. А сонце, злякавшись, сховалось уже — і тїнї не мае, все сїро і степ, і шлях, тільки хмара яскраво чорнїе на сїрому небі.

Але на Гликерію вона не робить нїякого враження. Вона мало що добачаючим поглядом тільки обкидае небо й знов повертаеть ся до заробітчан. І бачить, що Семен щось кричить і махае порожньою скатїркою, а вони не вірять йому й, ще не пережувавши того, що в ротї, товплять ся круг його, просять, молять, зазирають за ноги, нишпорять біля екіпажу. Семен, видно, сердить ся і поглядае на Дуньку, яка ще не роздала всього. А лице їй якесь чудне, дуже блїде, скривлене й негарне вже. Щось гостро коле у серце Гликерії, вона догадуеть ся, що Дунька плаче, стоїть, роздае, а сама плаче. І хоча Гликерії сього добре не видно, але їй уявляеть ся, як сльози хутко-хутко викочують ся їй з очей, біжать по щоках і падають на хліб, на сардинки, на балики.

Нема вже нїчого і в Дуньки. Видно, що голод тільки роздратовано, але не втишено нї на крихту. За те несьміливости в обличчях нема вже; деякі, певно ті, що випили вина, навіть виявляють щось вороже, злїстне, нахабне. Гликерія бачить, як вони ходять, піднимають крихти з під ніг, дивлять ся на панів і щось говорять і сьміють ся. Але як негарно, як терпко сьміють ся!

— Я дам їм грошей! — повертаеть ся вона до Івана і зараз же, не слухаючи його, поспішно вийма свій гаманець і нервово висипае собі в руку срібні, мідні й золоті монети.

— Поможіть менї! — кидае вона до Івана, не повертаючись і розкладаючи на руцї гроші. Іван хутко виймае й свій гаманець і посьпішаючи, почина теж для чогось розкладати гроші на руцї.

— Слухайте!... Ей!... — кричить Гликерія до робітників.

Серед переднїх зразу стае тихо.

— Ось ми... вам хочемо трохи... грошей. Ідїть сюди!

— Грошей!! — бурею прокачуеть ся по вальцї, і в один мент Гликерія вже нїчого не бачить і не чуе круг себе, крім довгих, брудних рук, важко сопучих лиць, крику й тяжкого запаху поту. Тикаючи у всї боки гроші й щось кажучи до сих темних облич, вона почувае, як хтось наступив їй на ногу й біль проходить їй аж в груди, як чиїсь руки давлять їй пальцї, ззаду хтось дуже напирае і горяче дихае в шию і чути таке сопіння, нїби хтось там котить щось важке-важке. А в ухах аж ляскае від криків:

— Панночко!... Рідненька!... Ой, Божеж мій! Менїж, менї, панночко!... А ну!... А диви!... Куди?... Пусти!... Панночко!... Ти вже взяв!... Золотий!... Господи!... Ой, Божеж мій! А менї, а менї... Тю!... Панночко!

Гликерії важко дихати; грошей у неї вже не мае, але її все не пускають, напирають, топчуть ноги, протягують руки, хапають її пальцї, й не то цїлують, не то гризуть їх, лають ся, кричать і, здаеть ся, всї дихають на неї сим запахом поту, свиток і... горілки. Вона безпомічно, з страхом озираеть ся й хоче покликати Івана, але бачить зза брилїв і хусток тільки кінчик його чорного капелюха і чуе теж такі самі крики:

— Паничу!... Ой, ратуйте!... А менїж... Руб, руб!... Куди?... То пополам-пополам... Стій!... Менїж, менї!... Паничу!... Пане!...

Вона якось вибираеть ся з валки. Гомін стоїть страшенний, невимовний. Гликерія бачить, що вже біля й тих спільників товплять ся брилї й хустки, а попереду всїх висока, дужа постать парубка з лицем турка й дикими очима.

А хмара суне і, здаеть ся, сїдае все нижче та нижче. На шляху здіймаеть ся високий стовп пороху й, крутячись, завертуючи в себе соломинки, піря, трісочки, біжить по дорозї.

— Панове! До дому, дощ буде! — кричить Катя.

Але її мало хто слуха.

До Гликерії підходить Іван. Він важко дихае, витирае дрїжачою рукою з лиця піт і мае вигляд чоловіка, який допомогав на пожежі, ледви вирвав ся сам з вогню і тепер тільки з жахом і безнадїйнистю дивить ся на велитеньське полумя, в якому його праця пірнула бесслїдно, як крапля у морі.

— Ти знервував ся дуже — зтурбовано дивить ся Гликерія на його білебіле лице, яке від чорних очей, борідки і капелюха здаеть ся ще біліщим.

— Нї, так... трохи.... А тут ще хмарить ся... — повертаеть ся він до почорнїлого неба: — зараз грім буде.

— Поїдем до дому — говорить Гликерія, якій від усього цього робить ся в грудях якось порожне, нудно і безнадїйно.

Стае темнїще й темнїще. Хмара рівняеть ся вже з лїсом і, нїби замисливши сь, зупиняеть ся над ним. Робітники починають по троху відбігать до свиток, до клунків. Деякі ще товплять ся біля Женї й Сашї, деякі сварять ся, кричать, лають ся. На краевиді далеко-далеко моргае блискавка.

— Панове! — плачучим ображенним голосом кричить Катя.

— Ну, щож це справдї таке? Я боюсь... До дому...

Раптом, неначе злякавшись, що вони втїчуть, звідкись із поля налїтае скажений вітер з порохом, з соломою, зривае капелюхи, піднимае до гори одїж, гриви коней і злїстно накидаеть ся на лїс, що грізно, сердито відповідае йому.

Гликерія бачить, що до них біжать

же самим російським самодержавникам, тай певним о перевазї самодержавя супроти конституцийних держав (бо так загіпнотизував їх Побідоносцев) захотїлось помірятись з конституцийною Японїєю — досить, що дійшло до війни із Японїєю — щоб показать і своїм і чужим силу самодержця.

На дальньому-ж Сходї річ стояла так: коли Японїя побідила Китай, то Росия вирвала з її рук виграну, відняла Порт Артур і Манджурию і примусила Японців задовольнитись самою Формозою і грішми. За те вдячний Китай віддав Росиї на деякий час (на 25 лїт) — Порт Артур, а її спільник Нїмеччина дістала Кіаочао. У Кореї Росия те-ж здобула великий вплив і міцно противилась японьским змаганям.

(Далї буде).

Обезпека робітників.

Саме тої днини, коли в буджетовій комісиї запала неприхильна для Кербарового мінїстерства ухвала і спричинила передчасне відрочене ради державної, внїс він перед форум парляменту один із найдалекосяглїйших проектів, проект обезпеки робітників на старість. Такі закони вже є по иньших державах, от хотьби і в Нїмеччинї, і сей проект Кербера взорований на тімже законї, але він сягає ще далї і через те викликує велике заінтересоване в пресї чужих народів. От російска преса безперестанно ним займає ся і хвалить на кождім кроцї єго далекосяглість. Найбільш заінтересували ся ним аґрарні краї через те, що сей закон порушує питане обезпеки і рільних робітників на старість, а до сеї пори тим рільним робітником нїхто нїколи не займав ся, маючи перед очима лиш робітників промислових.

Із австрийских країв, безперечно найбільшу вагу має сей законопроект для чисто аґрарних країн, якими є Галичина і Буковина, тому подаємо єго зміст тут нисше нашим читачам.

Засадою, згідною в обох законах, есть, що обезпечене на случай неспосібности до працї є примусове та що обезпеченю підпадають всї наємно працюючі (несамостійно заробкуюючі). За се між нїмецким законом а австрийским законопроектом заходять такі корисні ріжницї:

Австрийский законопроект не знає подїлу інституций обезпеченя робітників на катеґориї після роду обезпеченя, але концентрує усї три напрями обезпеченя: на случай слабости, неспосібности до працї та на старість — в однїй катеґориї институций вже нинї істнуючих, а іменно в „касах хорих“. До них буде належати вся евіденция обезпечених та стягане оплат. А що таку задачу будуть могли сповняти успішно лише більші каси, то після проекту лише такі каси будуть істнувати самостійно, що будуть мати найменше по 500 або, як каси окружні, найменше по 1000 членів. Оплати мають доконувати ся в готівцї за поквітованем, не через влїплюване марок до книжочки, як се має ся в Нїмеччинї, бо се послїдне показало ся непрактичним.

Що до самого обезпеченя, то всїх підпадаючих обезпеченю, дїлить закон на шість кляс; перша обіймає особи з річним доходом низше 240 К, друга з доходом 240—480 К, трета 480—720 К, четверта 720—1.200 корон, пята 1.200—1.800 К, а шеста особи з річним доходом понад 1.800 К. Сей подїл відносить ся до всїх трех родів обезпеченя. Оплати поносять по половинї трудодавцї та робітники. Рента на старість мала би виносити: в найнизшій клясї 160 К, а в найвисшій 500 К річно; рента на случай неспосібности до працї 120—160 К річно. Вдови і сироти по обезпечених будуть також побирати запомоги. Вік, з яким зачинає ся виплата ренти старости, установлено в проектї на 65 лїт (нїмецкий закон нормує єго на 70 лїт). На покрите рент з'обовязує ся правительство доплачувати річно по 90 К до кождої ренти (нїмецкий закон нормує сю доплату на 60 К). Число всїх обезпечених обчисляє закон на 5 мілїонів осіб. Що до орґанїзациї кас, то мають бути утворені союзи краєві і центральна управа у Відни. В кінци додати треба, що закон передвиджує орґанїзацию санаториїв, приютів, лїчниць і т. д. для робучих мас при институциях обезпечень робітничих.

Так в своїй основі представляє ся законопроект о обезпеченю наємнопрацюючих і коли би він став законом — треба признати — був би великим ступінем на поли поправи социяльних відносин, забезпечуючи долю мілїонових мас робучого люду, яким тепер на случай вичерпаня сил або старости лишає ся хиба лише ласкавий хлїб, як не жебрацка торба. Одна болюча рана социяльного орґанїзму була би в нас загоєна.

Та для Галичини і Буковини мав би сей закон значно більше значінє, нїж для прочої Австриї, бо обіймає не як дотеперішні каси хорих лише промислових та мійских робітників, але і рільничий пролетарият. Інституциї робітничих обезпечень мали би отже у нас характер переважно рільничий, значить обіймали би доси найбільше занедбаний та найбільш на ласку долї кинений елемент. Не потреба мабуть додавати, як далекосягле значінє мав би у нас сей факт, даючи широким кругам селяньства лїкарску поміч та засоби на лїчене, охорону на старість і т. д., а з другого боку збиваючи сї незорґанїзовані доси круги мимохіть у рами аґрарно-робітничої орґанїзациї. Пропоновані д-ром Кербером каси робітничі могли би тим робом стати у нас чималим чинником культурним та заразом дати основу до нових социяльно-полїтичних формаций, чого можна собі лише в інтересї розвитку краю бажати.

Збори Русинів Кіцманецкого повіту.

Сеї недїлї о 12. годинї в полудне відбули ся в салї громадского дому в Кіцмани збори рускої інтелїґенциї та представителїв руских товариств цїлого Кіцманецкого повіту, які скликав головний виділ „Рускої Бесїди“ в Чернівцях задля просьвітної та економічної орґанїзациї Русинів сего повіту. Збори були дуже численні, так що простора саля ледво могла змістити людий, що прибули зі всїх сїл Кіцманеччини. Зібраних повитав голова Кіцманецкої філії „Рускої Бесїди“ п. учитель Іван Прокопович, дякуючи присутним а з осібна п. послови Пігулякови, голові центрального виділу „Рускої Бесїди“ п. проф. Ом. Поповичови, п. радникови суду І. Семацї, оо. Драчиньскому і Калинюкови, п. начальникови Дм. Бажанови та прочій інтелїґенциї і селянам, що прибули на збори, відтак передав провід п. радникови Семацї, що і зі свого боку повитав присутних і удїлив слово голові центрального виділу „Рускої Бесїди“. П. Попович пояснив цїль зборів, котрі скликано, аби нарадити ся над повітовою орґанїзациєю Русинів, котра би мала дбати про заснованє нових просьвітних і економічних товариств і о піддержане та розвій тих, що вже є; бо годї з тою роботою упорати ся з одного центра, яким були доси Чернівцї. Бесїдник звернув увагу зборів, що в Кіцманеччинї є ще 12 сїл, в яких нема нїякого товариства руского, а ще більше таких, де є лиш одно або друге, не мало знов таких сїл, де заложені товариства не проявляють нїякого житя, не роблять нїякої роботи. Сему лихови, яке є по всїх повітах, не можуть зарадити одні Черновецкі Русини помимо найщирійшої і найревнїйшої працї в тамошних головних товариствах. Тому треба, щоби в кождім повітї заснувати філії „Рускої Бесїди“, в котрих би виділ філїяльний дбав про читальнї свого повіту, так як „Селяньска Каса“ дбає про всї каси, що є по селах. Бесїдник думає, що таких філій треба би в кождім судовім повітї, бо чим меньший круг філії, тим докладнїйша і лекша робота; оттому, чи не добре було би заснувати попри філїю „Рускої Бесїди“ в Кіцмани ще осібну філїю в Заставнї. (Славно!)

О. Драчиньский із Товтрів говорить відтак про користь, яка є для народу з Читалень, Кас і Січий, проти котрих вороги воюють видумкою, що то „Унїя“. Бесїдник поручає заложити осібну філїю в Заставнї. (Славно!)

Відтак забрав слово посол Пігуляк і в довшій хорошій промові вияснив селянам, що матка „Руска Бесїда“ діждала ся по 25-лїтній мозольній працї того щасливого часу, що еї родина, себто рускі товариства, розмножила ся так численно, що нинї годї вже самій мамі рядити всїма, тому здає свої меньші дїти-читальнї — на свої старші доньки-філії, аби словом і дїлом спомагали свої посестри. Бесїдник поясняє, які закони ухвалив сойм на послїдній сесиї, які широкі права надав він ними народови. Треба-ж тепер тим дорогим майном добре орудувати, щоби єго не змарнувати а використати як найкрасше. А до сего треба розуму просьвіти, чого можна набути лиш в добрих товариствах. Тому конечно подбати як найстараннїйше, аби по всїх селах були добрі товариства, що працювали би зі всїх сил над просьвітою народу. Задля того конечні й філії „Рускої Бесїди“, щоби враз із головною „Рускою Бесїдою“ щиро опікували ся всїма просьвітними й економічними товариствами рускими в цїлім краю. (Оплески.)

П. надучитель А. Зибачиньский підносить потребу, здвигнути в Кіцмани „Народний Дім“ для повіту.

П. судия Бурачиньский промовляє про вагу орґанїзациї мас з долу в гору, що є одинокою тревалою підвалиною народної сили. (Славно!)

П. проф. Попович констатує, що промови передбесїдників і загальне одушевлене, з якими їх принято, є доказом, що збори признають потребу такої злуки читалень і т. п. товариств у філії „Рускої Бесїди“. Далї зазначує, що з тим не сполучені нїякі нові видатки читалень, бо за 4 коронї, які читалня платити ме на рік до „Рускої Бесїди“, буде вона мати всї виданя товариства, відтак членьскі права у філії і в головнім товаристві, ба ще й раду і поміч філїяльного і головного виділу товариства в кождій справі. Зглядом будови „Народного Дому“ в Кіцмани надїє ся бесїдник, що начальник міста і рада громадска споможуть філїю н. пр. відступленем громадского ґрунту на ту добру цїль, о що просить присутного начальника і радних міста.

П. начальник Бажан відповідає на те, що буде старати ся о поміч громади на дім, в котрім би мала й бурса приміщене та просить і п. посла Пігуляка о поміч руских послів для сего дїла. (Славно!)

П. посол Пігуляк заявляє, що рускі посли так, як виєднали вже с. р. на кіцманецку бурсу 8000 корон на будову а 800 корон на еї удержане, подбають також о поміч і для сего хосенного дїла. (Оплески).

Голова зборів піддає на остаток під голосоване такі резолюциї:

1) Збори ухвалюють, щоби попри Кіцманецку філїю „Рускої Бесїди“ заложити й філїю для заставнецкого судового повіту.

2) Збори ухвалюють, щоби заложити краєвий союз усїх „Січий“ буковиньских в Чернівцях.

3) Збори ухвалюють, щоби всї Читальнї і Січи належали як члени до тов. „Руска Бесїда“ в Чернівцях.

Всї три внески принято одноголосно і з одушевленем.

Тому, що черновецкі гостї мусїли відійти на дворець, розпрощали ся вони сердешно від присутних.

Член виділу Кіцманьскої філії, господар Ростоцкий подякував в гарних словах послови Пігулякови за єго труди около добра народу, що збори приняли рісними окликами. Слава!

робітники з якоюсь темною і сїрою одежою в руках і щось гукають задним. Тї також щось несуть і біжать до Катї, Женї і останнїх.

— Дощ буде, панночко! — захакавшись говорить один із передних, зупиняючись перед Гликерією й Іваном. — Укрийтесь... Ось... що маємо... Свитку, ряденце... Воно не так змочить...

— А ви-ж як? — вагаєть ся Гликерія, дивлячись то на робітників, то на Івана.

— Е, ми! — з усьмішкою маха вільною рукою чоловік. — Дощ змиє, а вітер висуше!... Ось... накиньте, то воно якось... Беріть, беріть... Карпо, дай паничеви...

— Але Гликерія помічає, що Іван якось одсовуеть ся, нїяково дякує і кидає на неї погляди.

„Нужа!“ — пролїтає в неї думка, і знов щось здавлює глотку.

— Нї, нї, спасибі! — поспішно говорить вона. — Ми й так... У нас є зонтики... Ми встигнемо ще втїкти... Спасибі, спасибі... Укривайтесь самі, вам теж треба... А ми так... Іван, поїдемо!

Їй здаєть ся, що робітники догадуют ся, чого вони одмовляють ся й їй стає нїяково — і жаль їх, і соромно-соромно. Але вона хутко біжить до брички, вилїзає й хапа в руки віжки. Іван теж вистрибує за нею. Гликерія озираєть ся й бачить, що другі екіпажи вже рушили й повертають чогось до лїсу, а на тому місцї стоять заробітчане з одїжю у руках і очевидячки балакають між собою.

— Прощайте! — повертаючи коней до лїсу, кидає Гликерія до робітників.

— Щасливо... Прощавайте... Спасибі вам... Хай вам... від Бога... Спасителї наші — чуеть ся від них, але Гликерії чогось вчуваєть ся серед сих подяк не то докір якийсь, не то образа...

— Ех, свиньство! — бурчить якось злїстно Іван.

Гликерія бє віжками коней, і екіпаж легко, нечутно котить ся до лїсу. Вітер дме їм в спину, рве капелюхи, які вони мусять придержувати руками: лїс шумить і з погрозою хитає їм назустріч настобурченим витям, мов остерігаючи їх.

В лїсї не так віє вітер, але темнїще, більше шуму й страшнїйше. Під високими, густими дубами стоять вже передні екіпажі, а з під них чуеть ся жіночий і чоловічий сьміх, гомін, крики.

Гликерія вибирає густий дуб і зупиняеть ся.

— І ми під бричку? — питає вона у Івана.

— А як вони злякають ся й понесуть?

— Семен!! — кричить вона — Семен!!

Десь глухо одзиваєть ся Семен, і не дуже то хутко чорнїє його постать серед дерев.

— Сюди, сюди!... Та скоріще!... Держи коней, бо ми залїземо під бричку. Семен у своєму чекменї уже. Він бере коней за поводдя і мовчки (видно, незавдоволено) застигає біля них. Гликерія поспішно, нервово бере з брички килим, який був на сїдиннї, свою кофту, зонтик, пальто і подає Іванови, який вже сидить під бричкою. Умощують ся.

(Далї буде).

Відтак принято ще справоздане з діяльности і з рахунків уступаючого виділу Кіцманецкої філїї і вибрано на осталок новий виділ, до якого увійшли:

І. Семака, др. Воевідка, Д. Бажан, Остап Попович, В. Ростоцкий.

З верхів наших любих гір.

Кобилице, отамане батьку наш пробудись, воскресни хоч на часочок, додай нам духа до борби, а відтак ми вже сами підемо в перед!

Не бій ся отамане на сьвіт ясний, широкий і вільний глянути, сегодня вже не лякатись тобі за слова правди, за свободу народа, яку ти так радо у гори наші внести хотів.

Проминули вже ті погані часи, де ти з вірними леґінями мусів у недоступних борах і яругах роками ховатись перед жорстокою, неумолимою рукою шляхти панів Джорджована Гейванса Ромашкана. Не маєш вже їх, щезли повтїкали з наших синїх гір як дим ізчезає, а численні могили, в котрих спочивають жертви їх жорстокости і сваволї заросли дерниною і з землею ізрівнались.

Пролетїла хуртовина панської злоби нашими горами і вжеж їй більш не вертати. Проминули страшні часи — настала свобода, вернулись нам наші полонини бори, лїси і пастівники. Нам так добре було — неначе у Бога самого, але ти батьку Лукіяне вже того не побачив, у Гуморі закінчив, мученику гуцульский, у тюрмі своє жите.

Не стало між нами Кобилицї, найлїпшого нашого порадника, найдорожшого брата проводира і заступника.

Полягла голова козацька у завзятім бою, у темну могилу, а за нею поволи і наше щасливе, тихе, любе патриярхальне гірске житя. Наша доля понидїла і змарнїла.

Он глянь Путилів — се столиця руских гір — нині закована она враз з цїм округом сїл у найгіршій темнотї у некольній розпусті, заразї, лїнивстві, убожестві і крайнім піяньстві. Тому воскресни наш мученику, порадь у лихій годині, поведи у бій з чорними духами, ворогами нашими. Онде леґінї, правічних борів сини на площу у долину на нараду якусь спішуть. Уже зійшлись чи мало їх а ти все ще спиш — тебе все ще не видати. Мабуть і не ворухнеш ся, бо сира могила придавила серденько, прикрила бистрі очи на віки. А твоя наука? не змарнїла, не затихла!! Нам старина що днини про ню вповідає, а звуки еї що днини голоснїйші, що днини чарівнїйші, она жива, мудра і велика. Наука твоя наш незабутий атамане-мученику долїтає до уха нинїшного сплячого, зледащілого Гуцула.

Але що за диво, розбудив ся Гуцул, протирає сїромаха очи і собі не вірить, що не в своїй рідній хатї себе бачить, а під коршмою у калюжи гидкій, над дебрами, над бездонною пропастею. У снї тут він опинив ся.

Заридав з серця цїлого Гуцулїя, бо зрозумів, що пострадав все батківске добро, ще й душу готов запропастити.

Дрімаючи затроєний гаспідскою сивухою, він і байдужний на те, що пявки ненаситні, вовки грабежні у овечій шкірі розносять его добро, дурять і шахрують добродушного Гуцула, а як вже обібрали, огризли его як гусїниця дерево, тодї погою копає клятий розбійник нездару-Івана і отвирає ним двері.

Схаменув ся сердешний Іванчик в друге протирає очи і пригадує собі, що колись був маючим і статком, тепер убогим і пятницею — де тепер іти, що робити, у кого поради питати?

Нараз чує гамір, чує голос знакомий его ухам, се сотки, тисячі его братів-Гуцулів також убогих обрабованих у дрімотї як і він. Ідуть гуртом; чим дальше у діл тим більше їх збираєсь. Не пройшло годин зо дві, як пару тисяч народу уросло. Наче бжоли в улій позлїтались.

Вистріл з моздїра дав знак, що хтось значнїйший прибуває. Громада очи звертає у бік, уступає дорогу поважаним гостям, що прибули з дальших сторін Путилівщини:

Ідуть! На передї о. Попель з Довгополя галицкого, а з ним Юра Соломійчук, оба не мало терплять за волю Гуцулів „ляцких", дальше п. судия Федорович, о. Стрицко, руско-кат. місцевий парох. оба головні подвижники нинїшних зборів, побіч них ступає п. Ковач, найревнїйший помічник около згромадженя місцевих господарів. За ними учителї: пп. Ю. Гордийчук, Ґлїбка, Балошескул, Брандель, Брага, Майковский, Шевчик і Мандрик. Се одинокі робітники на поли просьвіти у горах, се одинокі приятелї темних мас, люду убогого. З учителями прибули також і їх жінки тут. За ними много иньшої інтелїґенциї місцевої. Спішить і півсотня іновірців, щоб послухати, що се там буде говорити. Се у товариство „Сїч" Гуцулів путилівских гуртують! „Тишина!" Отець Стрицко збори отвирає — на батька сїчового о. Попеля просить. Встає поважний батько сїчовий, оком весело глядить і покликує на заступника свого Юрія Соломійчука, а паню Ґаваньску на матку сїчову просить. Тепер озвав ся батько до зібраних словами з серця цїлого: — Братя і сестри отямтесь, гляньте перед себе, чи не страшно вам у ту пропасть давитись, де вас горівка, розпуста веде, чи не жаль вам ваших дїточок на жир грабезній зьвірюцї віддавати, що у ваші хати так часто заходить?... покиньте грішне жите, вступайте на дорогу, котру вам проводирі нинїшного сьвята укажуть, тримайтесь за руки як огнива у ланцусї, а певно лихо переможите, а певно у гори ваші лїпша доля засвитає. Так кінчив поважний народолюбець одинокий ревний борець за долю Гуцула з поміж сьвященьства.

Тепер п. Мандрик витає зібраних в їмени тов. „Сїчи" в Довгім поли на Буковинї, а дальше пояснює докладно і складно статути товариства „Сїч".

Юрій Соломійчук з Жабього просить о голос, своєю рухливою поставою, палким поглядом очий, влучними словами, примірами з нинїшного і давного житя мешканців гір говорить-промовляє син верховини до своїх. Слова бесїдника як кулї гострі прошибають серця гуцульскі, їм ще з роду не доводилось чути таку правду, їм кожде слївце чимось незвичайним здаєсь, їм самим вірити не хоче ся, щоб їх побратим у сїраку, а так мудро і складно говорив до них. Нї одного зла, якого нарід допускає ся не прозабув передачи їм поставити, а за сим подав спосіб, як народови спасатись. У своїй півтора годинній бесїдї вилущив слухачам як найрозумнїйше і найвлучнїйше спосіб дальшого поведеня, тисячі слїз котились по лицях сїромах Гуцулів.

По скінченій бесїдї без перерви лунали оклики подяки Юрієви Соломійчукови, сему нинїшному галицкому Кобилици.

Тепер слїдував вибір старшини і еї приреченя. Кошовим вибрано І. Мафтиевича, осаулою Івана Ґрамаджору, справником Стефана Крищишира, учителем Стефана Глебчука, скарбником Івана Рибчиньского, читарями Петра Галїцкого, Онуфрія Лїкаря, Василя Повідаша, Івана Лазаря.

По зложеню сїчового приреченя і розданю відзнак уставили ся нові сїчовики чвірками до походу під проводом кошового Юрія Соломійчука і засьпівали грімко на всї гори: „Гей там на горі", „Не пора", „Ще не вмерла Україна".

На пращане промовив п. Майковский в імени „Сїчи" в Стебнах желаючи новому товариству як найлїпшого розвою і найбільшої згоди.

Затрубів сурмач ґенеральний марш, загудїли моздїрі розносячи у неботичні верхи нову вістку, радісну надію лучшої судьби для Сторонця Путилова. Вільно розходились Гуцули у свої житла роздумуючи поважно над новим лїпшим житем.

Сусїд.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 22. грудня 1904.

З дирекциї дібр. Цїсар іменував Зденка Трінкса дійсним радником, Едмунда Леа дійсним директором у VIII. рангї і Рудольфа Вайса рахунковим радником.

З нагоди іменин на сьв. Николая дістав посол Н. Василко 973 листовних і телеґрафічних ґратуляций. Перша телеґрама, яка наспіла в переддень сьв. Николая була від митрополита, д-ра Репти. І всї рускі товариства з Чернівцїв і з провінциї післали вельми заслуженому нашому послови щирі привіти.

Ювилей Івана Нечуя Левицького назначено остаточно на день 31. грудня і 1. січня н. ст. т. е. на суботу і недїлю. Який має бути характер сьвята — ще не знати, але треба надїятись, що тихий і довірочний. Наші товариства — як ми доносили недавно — мають почтити ювилята відповідною адресою враз із текою, на якій видніє чудочудовий образ п-ни Кохановскої: „Гуцулка на кони". В далинї мріє гуцульске село з горами, потоками та гуцульскими хатами а на самім передї пишає ся образ гуцульскої дївчини у сьвяточнім одїню, на чорнім баскім кони. Так образ, як тека роблені на білім перґаментї.

Зі суду. Перенесено ось тих судових канцелїстів: Петра Попескула з Сторожинця до Чернівцїв, Каєтана Якубовича з Селетина до Сторожинця, Герберта Ґуґельсперґера з Вашківцїв до Радівцїв, Аврама Зібера з Селетина до Вашківцїв. Дальше іменовано рахункових підофіцирів канцелїстами судовими: Бернгарда Фрайберґера з 39. п. п. для Сторожинця, Альойса Маха з 66. п. п. для Селетина і Якова Шіллера з 30. бат. стрільцїв для Селетина.

Періодичні сходини тов. „Руска Бесїда" в Вашківцях н. Ч. відбувають ся що середи і суботи вечером в льокали товариства. Хто хоче весело перевести час, зволить скористати із тої нагоди і прибувати на сходини. Особливо звертаємо на се увагу дооколичної інтелїґенциї і маємо надію, що за кождим разом прибуде численно, тим більше, що сходини відбувають ся без жадної оплати вступу. — *Від виділу товариства „Руска Бесїда" в Вашківцях н. Черем.*

„Руский баль". З початком лютого має відбути ся величавий руский баль в Чернівцях.

З судової салї. Дня 20. грудня с. р. відбула ся розправа перед черновецким трибуналом против Михайла Ґабори з Дорошівцїв, обжалованого за крадїж значної скількости збіжа у тамошного господаря Дмитра Стадника. На росправі суд вислухав Василину Ганусяк яко сьвідка, котра виказала під присягою, що вона одної ночи, лежачи в кущах акациї недалеко Стадникової садиби, бачила, як з обійстя вийшло троє людий з набраними міхами, і що межи тими людьми пізнала вона по обличю, мові і одежі обжалованого. Суд однакож, не набрав переконаня о винї обжалованого, котрого боронив адвокат др. Галїп, і увільнив Михайла Ґабору від вини і кари.

Подяка. Товариство „Сїч" у Василеві складає щиру подяку щирій патріотцї Вп. Марусї Смиричаньскій, учительцї, із Кулївцїв що вишила дуже гарну хоругов для товариства „Сїч" в Василеві. — За товариство „Сїч" у Василеві. *Юрій Князький* кошовий, *Аркадій Галїан* писар.

НАУКА, ШТУКА І ЛЇТЕРАТУРА.

Плян видань Видавничої Спілки. На однім із остатнїх засїдань дирекциї „Українсько-руської видавничої спілки" у Львові прийнято новий плянь видань. До тепер видавала вона книжки в трьох серіях — більші книжки в першій (белетристичній) і другій (науковій), меньші — в третій серії, т. зв. Лїтературно науковій бібліотецї (на переміну книжки белетристичні й наукові). Перша і третя серія мали приписане число нумерів на рік (12 книжок в першій, 24 нумери в третій); друга не мала й виходила рідше — о скільки дирекциї для неї лишало ся фондів і часу. Тому переважали до тепер у виданях Спілки видання белетристичні. З огляду на крайню потребу наукових підручників у ріжних галузях знання в українско руській мові предложив дирекциї Спілки голова її проф. Грушевский такий плян, прийнятий дирекцією до переведеня з найблизшим роком: другу серію злучити з першою і в сїй злученій, більшій серії давати по черзї публїкациї белетристичні й наукові, при тім дещо побільшити пересїчну великість книжок у сїй більшій серії, поменьші даючи до малої (давнїйше третої) серії; здобувши таким чином місце для 6 більших (у більшій серии) і 7—8 поменьших (у меньшій серії) наукових книжок на рік, старіти ся протягом кількох років дати по можности повний і систематичний цикль підручників, уложених у приступній формі, але вповнї науково зроблених (головно, розуміеть ся, перекладених) із таких наук: ґеольоґії, палеонтольоґії, біольоґії, антропольоґії, експеріментальної психольоґії, соціольоґії, історії фільозофії й сучасних її проблем, фільозофії права, права політичного, суспільної економії, історії культури, історії важнїйших лїтератур, історії політичної й суспільної з особливим оглядом на важнїйші епохи нової істории й її головнїйші чинники. Дерекція постановила перевести сей плян, о скілько покажеть ся в загалї можливим (що до покупности), випускаючи більші наукові книжки. В найблизшім плянї стоять (по части друкують ся вже, по части приготовляють ся до друку) такі підручники: ґеольоґія, історія походження чоловіка, суспільна економія, історія фільозофії, історія Жидів, початки християньства, історія великої французскої революциї, огляди історії головних европейских держав у XIX. в.

Концерт „Бук. Бояна" в Чернівцях відбув ся в недїлю дня 18. н. ст. грудня в великій сали Музичного товариства і випав дуже добре. Публика, майже виключно руска, заняла всї льожі; на кріслах, головнож у перших рядах було богато крісел вільних тому, що раз був концерт відложений і публицї, головно з провінциї тяжко було приїхати другий раз. Що до самого концерту, то хори тримали ся дуже добре, всюди видко було працю і великий поступ. Найкрасше безперечно випала пісня „Про Куперяна" з барітоновим сольом пана Ярмоловича, під умілою управою п. Коллера, який знаменито інтерпретує музику Лисенка. „Піснї прях" з „Летючого Голяндця" були відсьпівані зовсїм добре і соля п-ни Бухер і п-нї Луцкої, що володїє добрим і сильним сопраном, подобали ся публицї загально. П-на Бухер відограла ще зі зрозумінем польонес Лисенка — а в тенорових солях як звичайно одушевляв публику своїм голосом п. М. Левицький. В піснї „Живем, живем" мали ми нагоду по раз перший почути чудовий барітон о. Бучка, який враз з п. М. Левицьким прекрасно відсьпівав при акомпанїяментї хору passus: „Притихне, воркне". Баритонїст п. Уляновский, при співучасти якого відбув ся концерт, має голос не сильний, за те мягкий і вміє его уживати, як треба. Із пісень, які він сьпівав, найкрасше випали „Гетьмани" Лисенка і волоска пісня. Одного бракувало на концертї, а то одушевленя публики. Походило воно певно з того, що сим разом „Бук. Боян" пустив ся на „міжнародне поле", рахуючи на участь чужої публики. Тимчасом показало ся, що чужа публика не одушевила ся навіть баритонїстом з Відня, а салю „заповнила" своя власна руска публика, яка, розуміеть ся, не може знайти смаку у чужій музицї. По нашій думцї на будуче наш „Бук. Боян" не повинен кидати ся на чужу музику — а строго тримати ся своеї проґрами: розвивати власну, щиро руску народну пісню, не лиш з рускими словами алеж й з духом руским, бо инакше ми на полї музики далеко не зайдем.

Іван Левицький. Хмари — повість — Львів 1904. Накладом укр. рус. видавничої Спілки. Стор. 524 8⁰. Є се перше повне видане славної повісти нашого повістяря-ювилята. Повість ся написана ще 1873 р. була вперед друкована в Київі, потім в бібліотецї „Дїла" в Галичинї; тепер автор переробив еї значно а навіть додав два зовсїм нові уступи XIII.—XV. без яких повість робила давнїйше вражіне недокінченої. Цїна невелика всего 4·40 кор. Книжку можна набувати у Львові, в книгарнї товариства Шевченка. Можна еї також замовляти через управителя друкарнї п. Захарка в Чернівцях.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберга ч. 3.

Товари з бронзу найновійшого виробу: Столики на циґара і сальонові, стоячі і на стіну годиники, тягарки до притисканя листів, Nippes і т. п. Альбоми із шкіри і плїшу, нецесариї для пань і панів, мошонки на листи, пушки на циґара і тютюн, мошонки на гроші, найлїпші фабрикати.

Товари шкіряні дамскі торбники, касети на листи з замочками і без замочків, пушки на тютюн і етуї на циґара і папіроси, лубочки на мапки, етуї на візитові карти, альбоми з підставками або без них, льорнетки і нецесарки до подорожи.

Товари обувяні. Сомостійна продаж обуви з Ґоудиярскої фабрики Ф. А. Попера і з иньших славних фабрик як Антін Чапек у Відни і т. д. Найлїпші фабрикати на зиму. Черевики суконні обкладані лякером, Boxcalt і Chevreaux з шовковим плїшом і трікотовим нутром для панів дам і дїтий. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до польованя (ручна робота), черевики домові і ріжні найлїпшої якости для панів і дам як також черевики до вправ ґімнастичних.

Артикули до полованя і до подорожи. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкциї і амуниция. Кальоші і черевики до снїгу найлїпших виробів. Ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начинє, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Кофекция дїточих убрань як: камізельок для пань, панів, дїтий, дївчат, до того жакети і чепцї.

Товари футряні. Великий вибір дамских боа, до того зарукавки (муфи) і шапки. — Убраня футряні для хлопцїв і дївчат ріжного рода. Від 8 К. почавши аж до найдорожших.

Товари вовняні зимові. Правдиве біле Єґера і біле із складу бавовняного гіґієнїчного біля, систему Д-ра Лямана, як також півовняні і вовняні опаски, штани, еїточі одяги, панчохи для дам і дїтий, панчохи до польованя, огрівачі колїн, карку черева і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дїтий.

Краватки і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, з шовку, пікт. зефіру і т. и. модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Капелюхи для панів і хлопцїв фільцові, з льоден і плїшові в найбільшім виборі. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик I. Heinz Ita у Відни· Josef Pichlers Söhne в Ґрацу, P. Ladstätter & Söhne у Відни, Rosalino Giuseppo Fratello Allessandrio в Італїї. — Найновійші **цилїндри і кляки.**

Кальошї і черевики до снїгу найлїпшої сорти і найславнїйших фабрикатів.

Склад ц. к. упрвілїйованої фабрики товарів альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і спілки у Відни.

Цїни їзди до Америки

першоклясовим поспішним і почтовим парівцем. — Їзда через океан тріває 6 день. 46 (12—12) с.

Проста лінія без пересїданя.

Цїни їзди III. клясою:

з **Гамбурґа** до **Ню-Йорку** поспішним парівцем „Deutschland“ К. 212
парівцями: „Moltke“ „Blücher“ „Hamburg“ . . . . „ 190
а всїма иньшими парівцями . . . . „ 166
з **Антверпії** до **Канади** (St. John). . . . . „ 130

розуміє ся з цїлим утриманем через час їзди на кораблі. — Всяких иньших інформаций що до їзди в **Полудневу Америку, Африку** як також їзди для приємности **по середземнім морю** удїляє концесіоноване ц. к. мінїстерством справ внутрішних **бюро подорожне** (лїнія Гамбурґ—Америка) в Чернівцях,

Герман Мітельман, улиця Ратушева ч. 11.

Найбільший подив в сьвітї
викликує новий винахід

Годинник кишенковий

анкер сист. Roskopf-Patent який дуже точно ходить і на хвилї дає ся реґульовати в ґравірованих окладинках 2 зр. 50 кр., в чорних оклад. 3 зр. 25 кр. Ланцушки никлеві або позолочені з гарною повіскою Compas 0·45 кр. Як не подобає ся, принимаю гроші назад. — На жадане висилаю цїнники годинників, золота, срібла, хіньского срібла, музичних інструментів, складових частий до годинників з 1000 ілюстрациями даром і оплатно. 62 (2—12)

Ф. Пам, Краків
ул. Зелена 3.
Заложений в роцї 1852.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівцї,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Хлопець

з укінченою 6-тою клясою виділовою, що добре уміє по руски і по нїмецки, знайде місце в друкарні „Рускої Ради“. — Близше можна вивідати в канцеляриї друкарнї ул. Петровича ч. 2.

---

10 дека чеколядових обламків 10 кр.
1 кільо „ „ 95 „

Ручить ся за чистість, без мучної перемішки. 51 (12—24)

До набутя в торговли делїкатесів

Кароля Шіфера

Чернівцї, улиця Темплї число 1.

Маґазин одягів

Вашлер і Фаерберґ

Чернівцї, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осінний:

Одяги для дам, панів, хлопцїв і дїтий по цїнах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

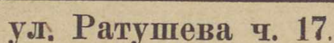
Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (21—24)

Юлїяна Майнля

мішанки палених кав, для знатоків, найлїпші

Філїя в ЧЕРНІВЦЯХ

ул. Ратушева ч. 17.

50 (9—10) с.

Одинокою дорогою до

КАНАДИ і АМЕРИКИ

є бюро **М. Г. Фрейдберґа** в Антверпії.

Лиш ся переправа надає ся до заморских країв! Ся переправа є найдешевша! Дорога із Черновець до Канади тревае 10—12 день!

„До Канади, Квебек 131 корон“ а **„до Нового Йорку 160 корон“.** Кромі нечуваної дешевнї дістають люди науку як їм за морем обходити ся хотївши до лїпшого маєтку прийти, а се є найголовнїйша точка кождого подорожного! В жадній переправі не дістають люди сеї науки! Жадайте завчасу проспектів і поучень, і сокотїть ся аби не попасти в злі руки і на злу дорогу, котрою люди їдуть гей худоба! Лиш в сего аґента найдете справедливість і чоловічество ба й таку раду, котра за морем принесе Вам більшу користь!

Адресуйте до него так: 54 (8—10 п.)

М. Г. Фрейдберґ, Антверпія, Van Leriusstraat. **Belgia.**

Вже вийшов богато ілюстрований

Календар „Рускої Бесїди“

на рік 1905

і можна єго набути в друкарнї „Рускої Ради“ по **60 сотиків**, а з пересилкою **70 сотиків.**

При більшім закупнї відповідний опуст.

Кождий курець, повинен жадати руских паперців циґаретових **‚Козак‘, ‚Кобзар‘, ‚Гуцул‘.** 53 (17—26) Трубки циґаретові: **‚Козак‘, ‚Федькович‘.** всюди до набутя!

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.